

บทที่ 4 วิเคราะห์เรื่อง “โอบิยะริ”

ในบทนี้จะเป็นการวิเคราะห์ตัวละครทะโรกะจะในเรื่อง “โอบิยะริ” โดยใช้
ต้นฉบับภาษาญี่ปุ่นจากหนังสือของ โทะเต็นบุงะกุตะอิเคะอิ เคียวเง็นฉุ โจ ของ
สำนักพิมพ์อิวะนะมิ ปีค.ศ. 1967 หน้า 306-314

4.1 ตัวละคร

“โอบิยะริ” จัดเป็นเคียวเง็นประเภทโอมะเมียวเคียวเง็นที่มีคนรับใช้เป็นตัวละคร
เอก “โอบิยะริ” สามารถจัดแบ่งย่อยให้อยู่ในกลุ่มฟูตะริกะจะโมะโนะ 二人冠者物 [Futari
kajamono]¹ ซึ่งหมายถึงบทละครที่มีตัวละครซึ่งเป็นผู้คอยติดตามรับใช้เจ้านาย 2 ตัวคือ
ทะโรกะจะและจิโรกะจะ ตัวละครในเรื่องมี 3 ตัว ได้แก่

ตัวละครเอก (มิเตะะ)	:	จิโรกะจะ
ตัวละครรองลำดับที่ 1 (อะโตะ)	:	ทะโรกะจะ
ตัวละครรองลำดับที่ 2 (อะโตะ)	:	เจ้านาย ²

ในบทละครเรื่องนี้จิโรกะจะเป็นตัวละครเอกซึ่งมีความเชี่ยวชาญในศิลปะการใช้ไม้พลอง ฝ่ายทะโรกะจะเป็นตัวละครรอง แม้ตัวทะโรกะจะในเรื่องจะเป็นตัวละครรองแต่ก็มีบทบาทสำคัญในการดำเนินเรื่องโดยรวมมือกับจิโรกะจะกระทำพฤติกรรมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรมการดื่มสุรา การขัดขึ้นคำสั่ง และการนิทาล้อเลียนเจ้านาย เป็นต้น

¹ แบ่งประเภทตาม 小林 貴; 油谷 光雄, 『狂言ハンドブック』、三省堂、1995、p.21.

² ในบทละครของสำนักอิสุมินั้นทะโรกะจะเป็นตัวละครเอก จิโรกะจะและเจ้านายเป็นตัวละครรอง

4.2 เรื่องย่อ

เจ้านายเรียกทะโรคะจะออกมาพบ (ในบทละครของสำนักอิสุมิ เจ้านายได้เรียกจิโรคะจะออกมาพบก่อนแล้วจึงเรียกทะโรคะจะออกมาเพื่อวางแผนจับทั้งสองมัด) แล้วบอกทะโรคะจะว่าตนต้องการหาวิธีทำโทษจิโรคะจะซึ่งทำงานไม่ถูกใจ ทะโรคะจะบอกเจ้านายว่าจิโรคะจะนั้นฝึกปรือการใช้ไม้พลองป้องกันตัวจนเก่งกาจตนจึงจะช่วยเจ้านายวางแผนจับจิโรคะจะมัดไว้ ทะโรคะจะได้หลอกให้จิโรคะจะแสดงศิลปะการใช้ไม้พลองให้ดู เมื่อจิโรคะจะผลอาก็จับจิโรคะจะมัดข้อมือไว้กับปลายไม้ทั้งสองข้าง จิโรคะจะจึงอยู่ในสภาพเหมือนหุ่นไล่กาที่กางแขนขาอยู่บนไม้พลอง เมื่อแผนการสำเร็จทะโรคะจะก็ล้อเลียนจิโรคะจะและเอามือไพล่หลังไว้ เมื่อเจ้านายได้โอกาสก็จับทะโรคะจะมัดเอามือไขว้หลังไว้ด้วยอีกคนพร้อมกับอธิบายว่า ที่เจ้านายต้องทำเช่นนี้เนื่องจากคนทั้งสองมักจะขโมยคัมสุราจนเหมายเวลาที่เจ้านายไม่อยู่ ครั้นเมื่อเจ้านายออกไปแล้ว ทั้งสองต่างก็รู้สึกอยากคัมสุราขึ้นมา ขอเพียงได้เข้าไปใกล้คัมก็พอใจ และยังเข้าไปดมใกล้ๆ ก็ยิ่งได้กลิ่นและทำให้รู้สึกกระหายอยากคัมมากขึ้นกว่าปกติ จิโรคะจะเสนอความคิดที่จะไปขโมยสุราของเจ้านายคัม โดยมีทะโรคะจะซึ่งเห็นดีด้วยและคอยร่วมมือกับจิโรคะจะ แม้มือทั้งสองข้างจะถูกมัดไว้แต่ด้วยความฉลาดของจิโรคะจะจะทำให้ทั้งสองหาวิธีเปิดเข้าไปในห้องเก็บสุราแล้วเปิดไหตักสุราขึ้นมาจะคัม แต่ก็ยังไม่สามารถคัมได้ หลังจากลองผิดลองถูกจนสุราหกเลอะหน้ ในที่สุดทั้งสองก็สามารถหาวิธีคัมสุราได้โดยทะโรคะจะยื่นถือถ้วยเหล้าไว้ในมือที่ถูกมัดไพล่หลังและให้จิโรคะจะนั่งคุกเข่าคัมเหล้าจากถ้วยที่ถืออยู่ในมือของทะโรคะจะ ฝ่ายทะโรคะจะก็คัมสุราได้จากถ้วยในมือของจิโรคะจะ (ดูภาพประกอบในภาคผนวก ค) เมื่อทั้งสองเมาได้ที่ก็ร้องรำทำเพลงและล้อเลียนเจ้านายในเรื่องความตระหนี่ถี่เหนียว เจ้านายซึ่งเดินทางกลับมาพอดี ได้เห็นเหตุการณ์จึงต้องการจะสั่งสอนลูกน้องที่ซัดขึ้นคำสั่งของตนที่ห้ามไม่ให้คัมสุรา เจ้านายได้มายืนอยู่ข้างหลัง โดยที่ทั้งสองไม่รู้ตัวแล้วชะโงกหน้าไปที่ถ้วยสุรา (ดูภาพประกอบในภาคผนวก ค) เมื่อทั้งสองเห็นเงาสะท้อนของเจ้านายในถ้วยสุราก็หาได้ตกใจไม่ จิโรคะจะได้พูดนิทานว่าเป็นจิตยึดติดของเจ้านายจอมงกที่แม้จะจับพวกตนมัดเอาไว้ แต่ยังคงกลัวว่าพวกตนจะแอบคัมเหล้ากันตอนที่เจ้านายไม่อยู่ จึงมาปรากฏตัวอยู่ในถ้วยเหล้าด้วยจิตที่หวงแหน ซึ่งทะโรคะจะเองก็เห็นด้วยกับคำพูดของจิโรคะจะ จึงพากันร้องเพลงล้อเลียนเจ้านายอย่างไม่เกรงกลัว เจ้านายได้ยินดังนั้นก็โกรธและแสดงตัวออกมา ทั้งสองตกใจและต่างก็โทษว่าอีกฝ่ายเป็นคนดันคิด เจ้านายเงื้อพัดจะตีทะโรคะจะ แต่ทะโรคะจะก็รีบหลบและวิ่งหนีไปด้วยความกลัว จากนั้นเจ้านายก็หันมาทางจิโรคะจะเพื่อจะทำโทษ แต่จิโรคะจะก็ยังแก้ตัวอีก เจ้านายยังบันดาล

โทสะและกล่าวว่าเจตจิโรจะ จิโรจะ ได้ยืนดั่งนั้นก็หาได้เกรงกลัวไม่ ประกอบกับ จิโรจะเองมีความสามารถในด้านศิลปะการต่อสู้โดยใช้ไม้พลอง จึงตอบโต้โดยใช้ไม้พลองวิ่งไล่เจ้านายแทน

ต่อไปผู้วิจัยจะได้วิเคราะห์ประเด็นต่างๆที่สะท้อนให้เห็นธรรมชาติที่เป็นสากลของมนุษย์และพฤติกรรมที่สะท้อนปรากฏการณ์เกาะเกาะกู่ใจของตัวละครทะโรจะจะ ดังนี้คือ

4.3 วิเคราะห์ตัวละคร

4.3.1 พฤติกรรมการดื่มสุรากับธรรมชาติของมนุษย์

ในเคียวเงินนั้นมักจะปรากฏจากการดื่มสุราอยู่เสมอๆ การดื่มสุราของคนในสมัยนั้นมิได้ดื่มกันแต่เฉพาะในวันที่อากาศแจ่มใสเท่านั้น แต่ผู้คนมักจะนิยมดื่มกันเป็นประจำทุกวัน เป็นปกติวิสัย ประวัติศาสตร์ของการดื่มสุรานั้นมีขึ้นตั้งแต่ในยุคตำนานในโคะจิกิ 『古事記』 [Kojiki]³ กล่าวถึงซุชะโนะโอะ 須佐之男命 (素戔鳴尊) [Suano) ซึ่งเป็นเทพเจ้าแห่งทะเล ได้ถูกขับไล่จากสวรรค์ลงมาอยู่โลกมนุษย์ และได้เข้าไปช่วยเหลือชาวบ้านจากการรังควาญของยักษ์ซึ่งมีแปดหัวแปดหางที่เข้ามาทำลายไร่นาและทำร้ายคนในหมู่บ้านทุกหน้าร้อน จนชาวบ้านต้องนำหญิงสาวไปสังเวทเทพซุชะโนะโอะได้วางแผนกำจัดยักษ์โดยให้ชาวบ้านกลั่นสุราชนิดแรงในปริมาณมากๆ เอาใส่ไว้ในไหจำนวน 8 ไห แล้ววางไว้ที่รั้วซึ่งทำเป็นประตูไว้ 8 ประตู (เท่ากับจำนวนหัวของยักษ์) โดยวางไว้ประตูละไหเพื่อล่อยักษ์ เมื่อยักษ์ปรากฏตัวขึ้นก็ได้กลั่นสุราในไห จึงเลื้อยเข้าไปดื่มสุราโดยเอาหัวลอดเข้าไปในช่องประตูทั้ง 8 ซึ่งมีไหสุราตั้งไว้และดื่มจนหมด จากนั้นยักษ์ก็หมดสติด้วยฤทธิ์ของสุรา เทพซุชะโนะโอะได้โอกาสจึงรีบตรงเข้าไปใช้ดาบฟันหัวยักษ์ทั้ง 8 หัวจนขาดและได้รับชัยชนะในที่สุด⁴ การที่สุราปรากฏให้เห็นในตำนานของญี่ปุ่นจึงหมายความว่าสุราได้เข้ามามีบทบาทในสังคมญี่ปุ่นมาตั้งแต่ครั้งอดีตกาล ผู้คนนิยมการดื่มสุราตั้งแต่ปลายสมัยเฮอัน เรื่อยมาจนถึงสมัยคะมะกุระ มุโรมะชิ แม้กระทั่งในยุคของสงครามกลางเมือง (ราวศตวรรษที่ 15)

³ หนังสือประวัติศาสตร์ที่เก่าแก่ที่สุดของญี่ปุ่น รวบรวมขึ้นตามบัญชาของจักรพรรดิเกมเมอิ 元明[Genmei] และเสร็จสิ้นในวันที่ 28 มกราคม ค.ศ. 712 (จาก โคะจิกิ ตำนานเก่าแก่ที่สุดของญี่ปุ่น (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เจริญผล, 2522), หน้าบทนำ)

⁴ Ibid., pp.23-32.

ซึ่งพบว่ามึร้านสุราตั้งอยู่ใจกลางเมืองถึง 342 ร้าน⁵ พอเข้าสู่สมัยเอะโดะซึ่งเป็นช่วงที่บ้านเมืองสงบผู้คนต่างก็หันมาดื่มสุรากันมากขึ้น ด้วยเหตุผลเพื่อความเพลิดเพลินใจในยามว่าง สุรายังมีบทบาทสำคัญในพิธีกรรมทางศาสนา เช่นพิธีทางศาสนาของลัทธิชินโตใช้สุราในการเซ่นไหว้บวงสรวง พิธีแต่งงาน งานรื่นเริงต่างๆ⁶

พฤติกรรมการดื่มสุราของทะเลาะจะสะท้อนให้เห็นถึงสภาพสังคมในสมัยก่อนซึ่งผู้คนชื่นชอบการดื่มสุราโดยเฉพาะในหมู่ชนชั้นต่ำ โดยมีความเชื่อที่ว่าสุราทำให้รู้สึกครึ้นเครง ทำให้มีภูมิปัญญาอันเฉียบคม อีกทั้งยังช่วยให้สามารถทนต่องานหนักยิ่งทำงานหนักมากเท่าไรก็จะยิ่งดื่มมากเท่านั้น สุราทำให้เกิดได้ทั้งความรู้สึกซื่อสัตย์และต่อต้าน ซึ่งวัฒนธรรมการดื่มเหล้าก็ยังคงปรากฏให้เห็นแม้ในสังคมปัจจุบันในหมู่คนระดับล่างหรือแม้กระทั่งในกลุ่มคนทำงาน⁷ การดื่มสุรายังเป็นการผ่อนคลายความตึงเครียด และความเมื่อยล้าจากการทำงานหนักอีกทั้งยังเป็นการสังสรรค์สร้างความครึ้นเครงสนุกสนาน ในเรื่อง “โบนิบะริ” นั้นจะปรากฏจากการดื่มสุราของคนรับใช้คือทะเลาะจะและจิโรกะจะ ทั้งสองมีนิสัยชอบดื่มสุราและมักจะขโมยสุราของเจ้านายคนดื่มเป็นประจำเมื่อเจ้านายไม่อยู่บ้าน เจ้านายซึ่งรู้ดีถึงพฤติกรรมของทะเลาะจะและจิโรกะจะจึงออกอุบายวางแผนจับทั้งสองมัดเพื่อไม่ให้แอบขโมยดื่มสุราในขณะที่ตนไม่อยู่ ดังจะเห็นได้จากคำพูดของเจ้านายที่ว่า

主 …某 所用あつて、山一つあなたへ参ります。それにつき いつも留守になれば、兩人の者が酒を盗んで飲みまするによつて、今日は 兩人とも、きつといましめて参ろうと存ずる。まず太郎冠者を呼び出だいて、談合致すことがござる。ヤイヤイ太郎冠者、あるかやい。⁸

เจ้านาย …วันนี้เรามีธุระจักไปภูเขาแห่งหนึ่ง เนื่องจากว่าเจ้าสองคนนั้นมักจะลักดื่มสุราของเรามาดื่มอยู่เป็นนิจเมื่อยามที่เราไม่อยู่ ฉะนั้น เราจำต้องจับเจ้าสองคนนั้นมัดเอาไว้ ก่อนอื่น

⁵ 小林 貢; 油谷 光雄、『狂言ハンドブック』、三省堂、2003、p.39.

⁶ สรุปความจากนวรรตน์ เลขะกุล. แจแปนแจแปน (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สารคดี, 2545), หน้า 60-61.

⁷ สรุปความจาก 藤原成一、『太郎冠者まかりとおる』、法藏館、2003年、p. 62, 68-70.

⁸ 小山 弘志、『狂言集上』、岩波書店、1967年、p. 306.

ต้องเรียกเจ้าทะโรกะจะออกมาเพื่อปรึกษาหารือสักหน่อย
เฮ้ย เฮ้ย ทะโรกะจะ อยู่รึเปล่า

Richard N. McKinnon ได้วิเคราะห์บทละครเรื่อง “โบนิบะริ” จากบทละคร
เกี่ยวเงินของสำนักอิซุมิซึ่งตอนเริ่มเรื่องเจ้านายได้เรียกจิโรกะจะออกมาพบก่อนว่า การ
ที่เจ้านายเรียกจิโรกะจะออกมาก่อนเพื่อร่วมกันวางแผนหลบหลีกทะโรกะจะนั้น เป็น
วิธีที่ฉลาดหลักแหลม เนื่องจากเจ้านายรู้ว่าจิโรกะจะนั้นค่อนข้างเป็นคนหัวอ่อน และ
เชื่อฟังเจ้านาย ผิดกับทะโรกะจะที่มักจะขัดขืนไม่เชื่อฟังเจ้านาย ซึ่งถ้าหากเรียกทะโรกะจะ
ออกมาก่อนแผนก็จะไม่สำเร็จเนื่องจากทะโรกะจะจะไม่ยอมทำตามที่เจ้านายสั่งเป็น
แน่⁹ ในทางกลับกันหากลองวิเคราะห์ตามแนวคิดข้างต้นของ Richard N. McKinnon
โดยอาศัยบทละครของสำนักโองุระซึ่งเจ้านายจะเรียกทะโรกะจะออกมาก่อนแล้วจึง
ร่วมกันวางแผนจับจิโรกะจะมัด จะเห็นได้ว่า ฝ่ายที่เป็นคนหัวอ่อนและเชื่อฟังเจ้านาย
คือทะโรกะจะ การที่เจ้านายเรียกทะโรกะจะออกมาพบก่อนจึงมีเจตนาเพื่อที่จะโน้มน้าว
น้ำวโดยการชักชวนให้ทะโรกะจะทำตามแผนของตน เป็นวิธีที่ฉลาดแยบยลเนื่องจาก
จิโรกะจะนั้นค่อนข้างหัวแข็งและไม่ยอมตามเจ้านายอีกทั้งยังมีฝีมือในการต่อสู้ ผิดกับ
ทะโรกะจะซึ่งเป็นคนหัวอ่อนและเชื่อฟังเจ้านาย จึงง่ายต่อการชักชวนให้กระทำในสิ่งที่
เจ้านายต้องการได้โดยง่าย ดังคำพูดที่ว่า

主 さりながら、あの次郎冠者は、日ごろ心得た者じゃに
よって、“参るぞ かかるぞ” ではいましめられまい
が、何としてよかろう ぞ。¹⁰

เจ้านาย แต่ว่า หมู่นี้เจ้าจิโรกะจะมันฝึกฝนศิลปะการต่อสู้อยู่ทุกวัน
มิได้ขาดจนเก่งกาจ การที่จะเผด็จศึก (แบบซึ่งๆหน้า) ด้วย
วิธี “เอาละ บุกละนะ” คงจะจับมันมัดไม่ได้ง่ายๆ ฉะนั้นจะ
ทำเช่นไรดี

นอกจากนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การที่เจ้านายไม่ได้บอกเหตุผลทะโรกะจะไปตาม
ตรงว่าจะจับจิโรกะจะมัดเพื่อไม่ให้แอบขโมยสุราดื่มในที่แรกก็เพื่อไม่ต้องการให้ทะโรกะจะ
รู้สึกตื่นตระหนกตกใจในการกระทำของคุณเนื่องจากทะโรกะจะอาจเกิดความหวาดระแวง

⁹ Richard N. McKinnon. *Selected Plays of Kyōgen*. (n.p, 1980), p13.

¹⁰ 小山 弘志、『狂言集上』、岩波書店、1967年、p. 306.

ว่าตนอาจถูกลงโทษเช่นเดียวกับจิโรกะจะและไม่ให้ความร่วมมือ ซึ่งถ้าเป็นเช่นนั้นแผนการของเจ้านายก็อาจจะไม่สำเร็จ ดังคำพูดของเจ้านายว่า

主 念無う早かった。汝を呼び出だすは別なることでもない。ちと思う子細があるによって、次郎冠者をいましめておけ。¹¹

เจ้านาย แก่นี่มาเร็วกว่าที่คิดดี ที่เรียกแกมานี้ก็ไม่ใช่อะไร หรือก็คือว่าข้ามีเหตุผลบางอย่างที่จะต้องจับเจ้าจิโรกะจะมัดไว้

หลังจากที่ทั้งสองถูกมัด ความรู้สึกที่ต้องการดื่มสุราก็ยังมีเพิ่มมากขึ้น ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าโดยธรรมชาติแล้วยังถูกจับมัดไม่ให้เป็นอิสระเท่าไรหรือความอยากที่จะต้องการทางดื่มสุราให้ได้ก็ยังมีเพิ่มมากขึ้นเท่านั้น ดังจะเห็นได้จากคำพูดของคนทั้งสองที่ว่า

次郎冠者 さて何と思うぞ。このようにいましめられていれば、ひとしお 酒が飲みたいではないか。

太郎冠者 おしゃるとおり、飲まれぬと思えば、なおなお酒が飲みたいことじゃ。¹²

จิโรกะจะ เออว่าแต่ เอ็งคิดรีเปล่าว่า พอถูกมัดเช่นนี้แล้วยังทำให้รู้สึกอยากดื่มสุรา

ทะโรกะจะ อย่างที่เอ็งพูดนั่นแหละ พอรู้ว่าดื่มไม่ได้มันก็ทำให้รู้สึกอยากดื่มยิ่งขึ้นไปอีก

ฟูจิวะระ ฅิเงกะสุกด่าว่าว่า การที่ทะโรกะจะและจิโรกะจะพยายามหาวิธีที่จะดื่มสุราให้ได้แม้ว่าตนจะถูกมัดอยู่นั้น เหตุผลไม่ใช่เพียงว่าทั้งสองมีนิสัยที่ชอบดื่มเหล้าเท่านั้นแต่แฝงด้วยความรู้สึกต้องการที่จะทำทนายเจ้านายที่มาจับตนลงโทษ โดยการจับมัดอย่างไม่มีเหตุผลและไม่อธิบายให้ตนรู้สาเหตุที่แท้จริงเสียก่อนที่จะลงโทษ¹³ (ดังคำพูดของเจ้านายหน้า 51)

¹¹ 小山 弘志、『狂言集上』、岩波書店、1967年、p. 306.

¹² Ibid., p. 309.

¹³ สรุปความจาก 藤原成一、『太郎冠者まかりとおる』、法蔵館、2003年、p. 74.

โดยธรรมชาติของมนุษย์ทั่วไปนั้นเมื่อเกิดความโกรธหรือคับข้องใจและหาทางระบายออกไม่ได้ จะสร้างกลไกป้องกันตัว โดยพยายามหาทางระบายออกทางอื่นไม่ว่าจะกับคนหรือสิ่งของด้วยวิธีใดวิธีหนึ่ง ซึ่งฟรอยด์และแอนนา ฟรอยด์ซึ่งเป็นบุตรสาว กล่าวว่า เป็นกลไกในการป้องกันตัวอีกประเภทหนึ่ง ที่เรียกว่า “Displacement (การหาสิ่งมาแทนที่)”¹⁴ ซึ่งการดื่มสุราเป็นหนทางระบายออกอย่างหนึ่งของมนุษย์ โดยเฉพาะในหมู่ชนชั้นต่ำในสมัยกลางที่ชนชั้นต่ำมักจะถูกกดขี่ข่มเหงจากชนชั้นสูง

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า พฤติกรรมทะเลาะจะและจិโรจะทะเลาะจะที่ขโมยสุราเข้ามาดื่ม ทั้งที่เจ้านายสั่งห้ามนั้นอาจมาจากสาเหตุ 2 ประการคือ ลักษณะนิสัยที่ชอบดื่มสุราเป็นชีวิตจิตใจ เป็นลักษณะนิสัยที่สะท้อนวิถีชีวิตของผู้คน โดยเฉพาะชนชั้นต่ำในยุคสมัยกลางที่นิยมการดื่มสุราเป็นประจำเพื่อให้เกิดความสนุกสนานครื้นเครง ฯลฯ อีกเหตุผลหนึ่งมาจากความรู้สึกต้องการแก้เผ็ดเจ้านายที่วางแผนจับพวกตนมัดเอาไว้โดยไม่บอกเหตุผลให้รู้เสียก่อน ซึ่งผู้วิจัยมองว่าความรู้สึกนี้น่าจะเกิดขึ้นกับทะเลาะจะมากกว่า จิโรจะจะเนื่องจากทะเลาะจะจะเป็นฝ่ายถูกเจ้านายเรียกออกมาก่อนเพื่อวางแผนจับจิโรจะจะมัด โดยทะเลาะจะจะได้ช่วยเจ้านายออกอุบายวางแผนโดยที่ตนหาว่าไม่ว่าจะเป็นฝ่ายที่ถูกมัดด้วยเช่นกัน ความเก็บกดไม่พอใจดังกล่าวจึงเป็นแรงผลักดันให้ทะเลาะจะกระทำพฤติกรรมที่เป็นการขัดขืนคำสั่ง นินทาล้อเลียนเจ้านายร่วมกับจิโรจะจะดังจะได้กล่าวในลำดับต่อไป

4.3.2 พฤติกรรมของทะเลาะจะที่สะท้อนปรากฏการณ์เกาะโกะกุโจ

ในเรื่อง “โบนิบะริ” จะพบว่าการที่ทะเลาะจะมีพฤติกรรมที่ชอบแอบไปขโมยดื่มสุราที่เจ้านายหวงแหนอยู่เป็นประจำสะท้อนให้เห็นถึงการไม่สนใจต่อคำสั่งของเจ้านายซึ่งเป็นการสะท้อนปรากฏการณ์เกาะโกะกุโจ ฟุจิวะระ มิเงะกุสุ 藤原成一 [Fujiwara Shigekazu] กล่าวว่า สุรามีอิทธิพลต่อความเป็นปกติวิธิตั้งในชีวิตประจำวันของชนชั้นต่ำในสมัยก่อน กล่าวคือ สุราทำให้ลืมหน้าที่และวิถีชีวิตประจำวันหรือสิ่งที่ควรกระทำ ทะโรจะจะเองนั้นรู้ดีว่าเมื่อได้ดื่มสุราแล้ว แม้จะทำงานผิดพลาดก็ยังสามารถหัวเราะอารมณ์ดีหรือพูดจาตลกโปกฮาได้ ทำให้บรรยากาศที่ตึงเครียดกลายเป็นบรรยากาศที่รื่นเริง สุราสามารถทำให้ชนชั้นต่ำที่จงรักภักดีได้ปลดปล่อยอารมณ์ สิ่งที

¹⁴ Sigmund Freud. *Psychoanalysis and Culture : Defense Mechanisms*. [Online].

ตนคิด และบังเกิดความกล้าไม่เกรงกลัวความผิดพลาดหรือถูกตำหนิ ทะโรกะจะคิดว่า หากขาดซึ่งสุราแล้วก็จะไม่สามารถทำงานได้จึงต้องพยายามหาทางดื่มทุกวิถีทางแม้จะ ต้องขโมยของเจ้านายดื่มก็ตาม เพราะเมื่อได้ดื่มแล้วจะทำให้ตนรู้สึกผ่อนคลาย เหมือน ตนได้รับการปลดปล่อย สุราจึงเป็นสิ่งที่ทะโรกะจะขาดไม่ได้ไม่ว่าจะในโอกาสใด ใน เรื่องนี้ ทะโรกะจะจึงเป็นตัวละครที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงการต้องการระบาย ออกซึ่งสิ่งที่เก็บซ่อนไว้ในจิตใจ (ฮนเนะ 本音 [honne]) ของชนชั้นต่ำโดยอาศัยสุรา เป็นเครื่องมือ¹⁵

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า พฤติกรรมการไม่เชื่อฟังคำสั่งและขัดขืนคำสั่งของเจ้านาย ที่ห้ามไม่ให้ขโมยดื่มสุราจึงเป็นการท้าทายและแสดงความรู้สึกที่เก็บซ่อนไว้ในใจซึ่ง ไม่สามารถแสดงออกมาได้ในภาวะปกติ ดังที่ได้กล่าวไปข้างต้นว่าอีกสาเหตุหนึ่งของการ ขโมยสุราของเจ้านายคิมนั้น เนื่องจากคนทั้งสองโดยเฉพาะทะโรกะจะไม่พอใจใน การกระทำของเจ้านาย ซึ่งความแค้นใจดังกล่าวยังแสดงให้เห็นภายหลังจากที่ ทั้งสองถูกจับมัดทั้งสองก็เกิดความรู้สึกอยากดื่มสุรา จิโรกะจะออกความคิดเพื่อหาวิธี ดื่มสุราทั้งที่โดนมัดอยู่และทะโรกะจะเองก็เห็นด้วยกับความคิดของจิโรกะจะอย่าง เต็มที่ เมื่อค้นพบวิธีแล้ว ทั้งสองก็ดื่มเหล้าจนเมามายและร้องรำทำเพลง เมื่อเจ้านาย กลับมาพบทั้งคู่เมามายเพราะแอบดื่มสุราของคนทั้งคู่ที่ห้ามแล้วจึงโกรธมาก แต่ได้แอบ ยืนดูอยู่หลังคนทั้งสองพร้อมกับชะโงกหน้าออกมา เมื่อจิโรกะจะเป็นฝ่ายเห็นภาพ สะท้อนของใบหน้าเจ้านายอยู่ในถ้วยสุราก็ประหลาดใจพลางหันไปบอกทะโรกะจะ แต่ทั้งสองกลับไม่รู้สีกกลัวเพราะความเมาซ้ายังพุดนินทาเจ้านายว่าภาพสะท้อนที่ ปรากฏในถ้วยสุราคงเป็นจิตยึดติดของเจ้านายจอมงกที่ไม่อยากให้เห็นดื่มเหล้าดังคำพูด ที่ว่า

太郎冠者	…ヤ、これはいかなこと。
次郎冠者	何と 頼うだ人のお姿ではないか。
太郎冠者	まことに 頼うだ人のお姿じゃ。
次郎冠者	何としてこの盃のうちへ映ったものであろうぞ。
太郎冠者	されば、何として映ったものであろうぞ。
次郎冠者	イヤ、某が思うは、頼うだ人は、しわい人じやによって、兩人ともいましめてはおいたれども、もし留守に、お酒を盗んで飲みませぬ

¹⁵ 藤原成一、『太郎冠者まかりとおる』、法蔵館、2003年、p. 130.

か、とおぼしめす御執心が、この盃のうちへ
映ったものであろう。

太郎冠者 わごりよはよいところへ気がついた。さだめて
そのようなことであらう。¹⁶

ทะเลโรกะจะ …เฮี้ย นี่มันยังงัยกันแน่น

จิโรกะจะ นี่มันเจ้านายมิโซร์นี่

ทะเลโรกะจะ ไซ้เจ้านายจริงๆ ด้วย

จิโรกะจะ ทำไมถึงมาปรากฏอยู่ในถ้วยเหล่านี้ได้ล่ะ

ทะเลโรกะจะ นั่นสินะ มาปรากฏอยู่ในถ้วยได้อย่างไร

จิโรกะจะ เออ ข้าคิดว่าคงเป็นจิตยึดติดของเจ้านายจอมงก
ของเราที่จับเรามาเอาไว้ แต่ยังคงกลัวว่าเราจะแอบ
ดื่มเหล้ากันตอนที่เขาไม่อยู่ เลยมาปรากฏตัวอยู่ใน
ถ้วยเหล้าเป็นแน่

ทะเลโรกะจะ แกนี่ช่างพูดได้เข้าท่าเสียจริง มันคงเป็นจริงอย่าง
ว่านั่นแหละ

ฟูจิวะระ ยังกล่าวอีกว่า เมื่อเจ้านายกระทำสิ่งที่ไร้เหตุผลหรือไม่สมเหตุสมผล ลูกน้องหรือผู้ใต้บังคับบัญชาก็จะเกิดความไม่พอใจและพยายามหาทางต่อต้านเจ้านายเพื่อแสดงความไม่พอใจของตนออกมา ในสมัยก่อนการดื่มสุราจนเมามายและนิทานว่ากล่าวเจ้านายเป็นหนทางออกของหมู่ชนชั้นต่ำที่ต้องการยื่นกรานในสิทธิของตน และสะสมขึ้นทีละเล็กทีละน้อยจนถึงขั้นลุกขึ้นต่อต้านคำสั่งและทำทลายอำนาจของเจ้านาย ไม่ยอมเชื่อฟังเจ้านาย โดยทำตัวเกียจคร้าน หลบเลี้ยงงาน และไม่กระตือรือร้น¹⁷ ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า พฤติกรรมของทะเลโรกะจะที่สนับสนุนคำพูดและการกระทำของจิโรกะจะไม่ว่าจะเป็นการร่วมมือกับจิโรกะจะขโมยสุราของเจ้านายดื่มและการเห็นด้วยกับคำพูดของจิโรกะจะที่กล่าวนิทานเจ้านายสะท้อนให้เห็นถึงความไม่พอใจและพยายามหาทางระบายออกด้วยการแสดงพฤติกรรมดังกล่าว นอกจากนี้ทั้งทะเลโรกะจะยังร่วมกันกับจิโรกะจะร้องเพลงล้อเลียนเจ้านายอีกว่า

次郎冠者 月は一つ、

太郎冠者 影は、

次郎冠者 二つ、

¹⁶ 小山 弘志、『狂言集上』、岩波書店、1967年、p. 313.

¹⁷ สรุปความจาก 藤原成一、『太郎冠者まかりとおる』、法藏館、2003年、p. 74.

太郎冠者・次郎冠者	みつ潮の夜の盃に、主を乗 せて、主とも思わぬ内の者 かな。 ¹⁸
จิโรกะจะ	ไอ้จันทราหนึ่งดวง
ทะโรกะจะ	เงานั้นเล่า
จิโรกะจะ	มีสอง
ทะโรกะจะ & จิโรกะจะ	สามตั้งถ้วยสุราในคันท้ำขึ้นที่ มีนายนั่งมาด้วย เอ แต่ไม่คิด ว่าเป็นนายนะแต่เป็นคนรับใช้ ต่างหาก ¹⁹

สำหรับในบทละครของสำนักอิสุมินั้นจะใช้คำที่แตกต่างกันในช่วงตอนแรก คือ

主は一人、影は、二人、…²⁰
เจ้านายหนึ่งคน แต่มีเงาอยู่สอง…

เพลงที่ทั้งสองร้องภายหลังจากเห็นเงาสะท้อนของเจ้านายนั้นเป็นเพลงล้อ
(parody) ซึ่งเป็นบทเพลงที่ปรากฏในละครโนเรื่องมะทซูกะเซะ 『松風』 [Matsukaze]
มีใจความว่า

月は一つ 影は二つ 満つ潮の 夜の車に 月を載せ
て 憂しとも思わぬ 潮路かなや。²¹

ไอ้จันทราหนึ่งดวง มีเงาสอง บรรทุกไว้ซึ่งจันทราขึ้นสู่รถ
ขามคันท้ำขึ้น งานขนน้ำจากทะเลนี้จะหนักหนากี่หาไม่

บทเพลงดังกล่าวเป็นบทเพลงซึ่งร้องโดยหญิงชาวเลที่มีอาชีพนำน้ำจากทะเล
มาทำเกลือในคันท้ำขึ้นหญิงสาวได้นำรถเพื่อขนน้ำทะเลกลับบ้าน น้ำในภาชนะที่ตั้งอยู่
ในรถนั้นได้สะท้อนเงาพระจันทร์จึงเสมือนหนึ่งว่าพระจันทร์มีสองดวง²²

¹⁸ 小山 弘志、『狂言集上』、岩波書店、1967年、p.313.

¹⁹ คำที่ขีดเส้นใต้เป็นการเล่นคำที่เรียกว่าคะกะ โกะ โตะบะ 掛詞 [Kakekotoba] ส่วนคำที่
ตัวอักษรเอนเป็นคำที่มีความหมายของนัยแฝงซึ่งจะอธิบายต่อไป

²⁰ จาก 小山 弘志、『日本の古典 12 能・狂言』、集英社、1980年、p.113.

²¹ 小山 弘志、佐藤 健一郎、『謡曲集 1』、小学館、1999年、p.396.

เพลงที่ทะโรกะจะและจิโรกะจะร้องนั้นมีการดัดแปลงเนื้อหาและมีการเล่นคำโดยนำคำที่มีเสียงใกล้เคียงกันมาใช้ในบทเพลงที่เรียกว่า “คะเกะโกะโตะบะ” หรือ “คำพ้องเสียง”²³ คือคำว่า มิทซุ みつ [mitsu] หรือมิทซุ 三つ [mitsu] ที่แปลว่า “สาม” พ้องเสียงกับคำว่ามิทซุ 満つ [mitsu] ซึ่งแปลว่า “เต็มเปี่ยม”²⁴ อีกทั้งคำว่า 主 [shu] ซึ่งแปลว่า “เจ้านาย” ยังพ้องเสียงกับคำว่า 酒 [shu] ที่แปลว่า “สุรา”²⁵ ดังนั้นประโยคที่ว่า 酒 โนะ เซะเตะ 主を乗せて [shu wo nosete] จึงสามารถตีความหมายออกมาได้ 2 นัยคือ “เจ้านายนั่งมาด้วย” (เมื่อแปลความหมายตามตัวอักษร) หรือ “สุราที่ใส่ไว้ในถ้วย” อีกทั้งคำว่า 月 [tsuki] ก็มีความหมายสองนัยคือ “ดวงจันทร์ (แปลตามตัวอักษร)” และ “ใบหน้า (เช่นเดียวกับละครโน²⁶)” ในกรณีของบทเพลงที่ทะโรกะจะและจิโรกะจะร้อง “เงาของดวงจันทร์” ได้ถูกนำมาเปรียบเปรยกับ “ภาพสะท้อนใบหน้าของเจ้านาย” เนื้อหาเกี่ยวกับเงาของดวงจันทร์ในคืนน้ำขึ้นที่สะท้อนในภาชนะที่อยู่ในรถซึ่งบรรจุน้ำทะเลไว้ในเรื่องมะทซุเกะสะะ จึงถูกดัดแปลงให้มีเนื้อหาเกี่ยวกับภาพสะท้อนใบหน้าของเจ้านายในถ้วยสุราในเรื่อง “โบนิบะริ”

อีกทั้งเนื้อหาของบทเพลงที่ร้องว่า “เอ แต่ไม่คิดว่าเป็นนายนะ เป็นคนใช้ต่างหาก” ในตอนท้ายนั้นยังแสดงให้เห็นถึงการเสียดสีและล้อเลียนเจ้านายอยู่โดยนัย เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความกล้าที่จะวิพากษ์วิจารณ์เจ้านาย การอาศัยสุราเป็นเครื่องมือจึงเป็นกลวิธีที่ทั้งทะโรกะจะและ จิโรกะจะใช้เพื่อวิพากษ์วิจารณ์เจ้านายโดยยกสุราขึ้นมาเปรียบเปรยกับเจ้านายเพื่อที่จะกล่าววิพากษ์ล้อเลียนเจ้านาย โดยบทเพลงที่ทะโรกะจะและจิโรกะจะร้องนั้นมีการดัดแปลงคำจากเรื่องมะทซุเกะสะะดังนี้

²² ถอดความจาก 小山 弘志、佐藤 健一郎、『謡曲集 1』、小学館、1999 年、pp.396-398.

²³ คะเกะโกะโตะบะ หรือ คำพ้องเสียง เป็นการเล่นคำ (โตะโตะบะ โนะ อะ โชะบิ 詞の遊び [kotobano asobi]) โดยการใช้คำที่ออกเสียงเหมือนกันแต่แตกต่างความหมายกันมาใช้ในบทกวี โดยสามารถสื่อหรือแสดงออกในสิ่งที่มีลักษณะเป็นสัญลักษณ์ และมีความสลับซับซ้อนทางความหมาย (จาก ยอดสุวรรณค์ อิกุจิ. แนวทางการอธิบายกลวิธีการประพันธ์บทร้อยกรองใน อิเซะ โมะโนะงะตะริ. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2544, หน้า 28.)

²⁴ จาก 小山 弘志、『日本の古典 12 能・狂言』、集英社、1980 年、p.113.

²⁵ Bōshibari: [Online]. Retrieved April 5, 2006, from <http://www.asahi-net.or.jp/~BH3H-SMJY/zuiso/usokeifu.htm>

²⁶ จาก 小山 弘志、『日本の古典 12 能・狂言』、集英社、1980 年、p.113.

車	クルマ [kuruma] รถ	⇒ 盃	ซะกะซุกิ [sakazuki] ถ้วยเหล้า
月	ทัซุกิ [tsuki] ดวงจันทร์	⇒ 主	ฉุ [shu] เจ้านาย
壺	อุชิ [ushi] หน้าหนา, ลำบาก	⇒ 主	นุชิ [nushi] เจ้านาย
潮路	ชิโอะจิ [shioji] งานขนน้ำจากทะเล	⇒ 内の者	อุชิโนะโมะโนะ [uchi no mono] คนรับใช้

จากพฤติกรรมการณ์นินทาเจ้านาย ประกอบกับพฤติกรรมการร้องเพลงล้อเลียนเจ้านาย ผู้วิจัยมีความเห็นว่า พฤติกรรมการดื่มสุรานั้นเกิดจากภาวะเก็บกดภายในจิตใจ เป็นการหาสิ่งอื่นมาทดแทนเพื่อช่วยระบายความเก็บกด ซึ่งเป็นวิธีการระบายออกทางอารมณ์อย่างหนึ่ง สาเหตุเนื่องจากความที่เป็นลูกน้องและต้องคอยรับใช้เจ้านายที่ขี้เหนียว ประกอบกับทั้งทะเลาะจะและจโรจะจะเองนั้นรู้สึกไม่พอใจเจ้านายที่จับพวกตนมัดไว้โดยไม่อธิบายเหตุผลในทีแรกแต่เนื่องจากเป็นลูกน้องได้บังคับบัญชาจึงไม่สามารถแสดงออกซึ่งอารมณ์โกรธให้เจ้านายเห็นได้ จึงเกิดความรู้สึกเก็บกด คับแค้นใจและพยายามหาทางระบายออกด้วยการดื่มสุราที่เจ้านายหวงแหน เป็นการแก้แค้นเจ้านายทางอ้อมอย่างหนึ่ง นอกจากนี้ผลจากการดื่มสุราจนเมามายทำให้ทั้งสองเกิดความกล้าที่จะระบายออกซึ่งความเก็บกดซึ่งไม่อาจกระทำได้ในสภาวะปกติ ซึ่งก็นับว่าเป็นพฤติกรรมที่สะท้อนปรากฏการณ์กะโทะกุโจ

ฟรอยด์ กล่าวว่า การเก็บกดหรือ Repression หมายถึง การเก็บกดความรู้สึกไม่สบายใจ หรือความรู้สึกผิดหวัง ความคับข้องใจไว้ในจิตใจได้สำนึก กลไกป้องกันตัวประเภทนี้มีอันตราย เนื่องจากจะทำให้คนขาดสติยังคิดและทำในสิ่งที่ไม่เหมาะสม ผู้วิจัยเห็นว่า กรณีของทะเลาะจะนั้นความเก็บกดในจิตใจดังกล่าวได้ถูกแปรเปลี่ยนให้แสดงออกมาในรูปแบบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมไม่ว่าจะเป็นการดื่มสุราและการนินทาเจ้านายลับหลัง อีกทั้งยังปรากฏพฤติกรรมของจโรจะจะที่ตอบโต้จะทำร้ายเจ้านายดังเช่นในตอนท้ายเรื่อง กล่าวคือ เมื่อจโรจะจะรู้ว่าเจ้านายจะลงโทษพวกตน ด้วยความที่มีฝีมือในด้านการต่อสู้จึงตั้งรับและจะตอบโต้โดยจะใช้ไม้พลองไล่ตีเจ้านาย ดังนี้

主	何の太郎冠者。おのれ 打擲してくりょう。
次郎冠者	なんじゃ打擲
主	なかなか。
次郎冠者	打擲ならば 夜の棒で参ろう。
主	夜の棒とは。
次郎冠者	ヤットンナ。

主	何とする。
次郎冠者	ヤットナ ヤットナ、ヤットナ ヤットナ 棒でせめつけながら追う
主	アア、ゆるいてくれい、ゆるいてくれい。 ²⁷
เจ้านาย	เป็นแกเองหรือเจ้าทะโรกะจะ (ที่เป็นตัวต้นคิด) ข้าจะตีแกเดี๋ยวนี้แหละ
จิโรกะจะ	อะไรนะ จะตีเชียวหรือ
เจ้านาย	ใช่สิ
จิโรกะจะ	ถ้าเช่นนั้นก็ต้องใช้ทำไม้พลองแห่งราตรี ²⁸ ตอบโต้
เจ้านาย	ทำไม้พลองแห่งราตรีหรือ
จิโรกะจะ	นี่แน่ะ!
เจ้านาย	เจ้าจะทำอะไรนะ
จิโรกะจะ	นี่แน่ะ! นี่แน่ะ! นี่แน่ะ! นี่แน่ะ! (วิ่งไล่ไปพลาง ใช้ไม้พลองตีไปพลาง)
เจ้านาย	โอ๊ย ยกโทษให้ข้าด้วย ยกโทษให้ข้าด้วย

พฤติกรรมการทำร้ายของจิโรกะจะแสดงให้เห็นได้อย่างชัดเจนถึงการกระทำที่สะท้อนความเป็นกะโตะกุโจ ฝ่ายทะโรกะจะนั้นได้รับหนีไปเสียก่อนด้วยความกลัว เนื่องจากตนทำผิดแอบขโมยสุราเจ้านายดื่มทั้งที่เจ้านายสั่งห้าม ประกอบกับตนไม่มีฝีมือในด้านการต่อสู้ แต่ทั้งนี้ผู้วิจัยมองว่า หากทะโรกะจะมีฝีมือในการต่อสู้ทะโรกะจะอาจจะตอบโต้เจ้านายด้วยเช่นกัน ดังเช่นในกรณีของบทละครสำนักอิซุมิซึ่งทะโรกะจะเป็นตัวละครเอกนั้นปรากฏให้เห็นว่าฝ่ายที่ขู่ว่าจะวิ่งไล่ตีเจ้านายในตอนท้ายเรื่องนั้นคือทะโรกะจะ

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า นอกจากอาศัยสุราเป็นเครื่องมือแล้ว สาเหตุที่ทะโรกะจะซึ่งปกติเป็นคนหัวอ่อนและค่อนข้างยอมตามเจ้านายเกิดความกล้าที่จะกระทำพฤติกรรมขัดขึ้น นินทาล้อเลียนเจ้านายดังกล่าวไปข้างต้นนั้นเป็นเพราะความรู้สึกของการมีพรรคพวกคือจิโรกะจะร่วมมือในการกระทำ จึงทำให้ทะโรกะจะเกิดความกล้าที่จะดั่งสิ่งที่ตนรู้สึกนึกคิดซึ่งซ่อนอยู่ในส่วนลึกของจิตใจให้ปรากฏออกมาทางพฤติกรรม ทะโรกะจะจึงเป็นเสมือนสื่อกลางที่ช่วยสะท้อนภาพความเก็บกดคับข้องใจจากการถูกว่ากล่าวและกดขี่

²⁷ 小山 弘志、『狂言集上』、岩波書店、1967年、p.314.

²⁸ โยะรุ โนะ โบ 夜の棒[yorunobō]

ข่มเหงซึ่งเกิดขึ้นกับชนชั้นต่ำในสมัยก่อน ด้วยความที่เป็นชนชั้นผู้น้อยที่ต้องคอยเชื่อฟัง คำสั่งและคอยรับใช้เจ้านายทุกอย่าง แม้จะรู้สึกขัดเคืองแต่ก็ไม่สามารถแสดงออกมาได้จึง ต้องอาศัยสุราเป็นเครื่องมือช่วยระบายความรู้สึก จากที่ได้กล่าวไปแล้วในตอนต้นว่าการ ดื่มสุรานั้นช่วยให้รู้สึกผ่อนคลายและครื้นเครง เป็นหนทางปลดปล่อยของมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหมู่ชนชั้นต่ำ แต่ในอีกทางหนึ่งการดื่มสุราเป็นเครื่องมือในการ ระบายความเก็บกด ทำให้สามารถแสดงออกซึ่งความรู้สึกต่อต้านและนำไปสู่ความรุนแรง ได้

4.4 สรุป

กล่าวโดยสรุปคือ เรื่อง “โบณิปะริ” มีความน่าสนใจในการนำเสนอภาพความ พยายามของลูกน้องทั้งสองคือทะเลาะจะและจิโรจะจะในการหาวิธีดื่มสุราทั้งที่อยู่ใน สภาพที่ถูกมัด อีกทั้งลักษณะนิสัยที่ชอบดื่มสุราของทะเลาะจะยังสะท้อนให้เห็นถึง ธรรมชาติของมนุษย์ที่ดื่มสุราเพื่อให้เกิดอารมณ์สนุกสนานครื้นเครง ทั้งยังสะท้อนให้ เห็นภาพของผู้คน โดยเฉพาะชนชั้นต่ำในยุคสมัยกลางที่นิยมชมชอบการดื่มสุรา ใน ขณะเดียวกันการดื่มสุราอาจเกิดมาจากความต้องการระบายออกซึ่งภาวะความเก็บกด ในจิตใจ จากเรื่อง พฤติกรรมการดื่มสุราของทะเลาะจะแสดงให้เห็นถึงความเก็บกดใน จิตใจที่สั่งสมมาโดยตลอดจากการอยู่คอยรับใช้เจ้านายที่ตระหนี่ถี่เหนียว ประกอบกับ ความไม่พอใจในการกระทำของเจ้านายที่วางแผนจับตนมัดไว้โดยไม่อธิบายเหตุผลให้ รู้ก่อน จึงร่วมมือกันกับจิโรจะจะขโมยเหล้าเจ้านายดื่ม โดยอาศัยแรงขับซึ่งเป็นความ ต้องการที่จะแก้เผ็ดเจ้านายจอมงก เป็นความเก็บกดคับแค้นที่เกิดขึ้นในจิตใจส่วนลึก นอกจากอาศัยสุราเป็นเครื่องมือแล้ว การมีเพื่อนคือจิโรจะจะคอยช่วยสนับสนุนการ กระทำทำให้ทะเลาะจะเกิดความกล้าที่จะพูดหรือกระทำในสิ่งที่ตนไม่สามารถกระทำ ได้ในสภาวะปกตินำไปสู่การขจัดขืนคำสั่ง นินทา และล้อเลียนเจ้านายซึ่งเป็นการ สะท้อนให้เห็นปรากฏการณ์กะโตะกุโจได้อย่างเด่นชัดในเคียวเงินเรื่องนี้